

Моніторинговий звіт
**СТАНУ ДОТРИМАННЯ
ПРАВ ЛЮДИНИ**
у Сумській територіальній громаді
Сумській області

2024 р.

Моніторинговий звіт стану дотримання прав людини у Сумській територіальній громаді Сумській області / Наталія Єсіна/ Дмитро Мурач / – 48 с.

Авторський колектив: **Наталія Єсіна**, експертка з методології Місцевого індексу прав людини.

Дмитро Мурач, юрист приймальні УГСПЛ в м. Суми

Звіт підготовлено в межах проекту “Правосуддя для людей, які постраждали від російської агресії” за підтримки чеської організації “People in Need”.

Моніторинг стану дотримання прав людини у **Сумській** міській громаді Сумської області проводився за методологією інструменту “Місцевий індекс прав людини” за напрямом: **Безпека**

Звіт відображає стан дієвості місцевих політик у сфері дотримання прав людини у **Сумській** міській територіальній громаді та визначає необхідні заходи задля підвищення ефективності роботи депутатського корпусу, виконавчих органів сільської ради та голови громади щодо дотримання прав та гарантій мешканців громади.

Термін проведення моніторингу: 01 лютого 2024 р. – 1 червня 2024 року.

Громадська приймальня УГСПЛ в м. Суми провела моніторинг безпеки в Сумській та Садівській громадах Сумської області.

В Садівській громаді оповіщення населення про загрозу виникнення надзвичайної ситуації, в тому числі, щодо повітряних тривоги, відбувається в інтернеті. Ведеться робота над облаштуванням в громаді технічної системи оповіщення – гучномовців. Це справа дороговартісна для невеликої громади. Але думки місцевих мешканців розділились: є думки, що в прикордонному регіоні повітряні тривоги дуже часті, сирени працюють постійно, і це пригнічує, лякає та “давить на психіку”. В планах громади – провести опитування громадської думки на цю тему та визначитися з необхідністю закупки дороговартісної системи.

“Садівська сільська громада активно включилась в процес дослідження, спеціалісти різних відділів, дотичних до безпекових заходів проаналізували свою роботу, згідно з нашим інструментом. Завдяки їх доповненням, звіт вийшов максимально повний”, – відмітила Наталія Єсіна, експертка проєкту, – “Щодо Сумської громади, майже всі данні ми дізнавались з відкритих джерел. На жаль, звіти та програми за останні два роки на сайті Сумської міської ради закриті “з безпекових питань”, що ускладнило роботу. Довелось збирати інформацію буквально по крупинцях, але команда впоралась. Долучились до дослідження правоохоронці з ГУ НПУ в Сумській області, а також спеціалісти з комунікації ГУ Державної служби України з надзвичайних ситуацій в Сумській області. Вони надали інформацію щодо співпраці та спільних дій в безпековій сфері”.

Так, наприклад, у 25 закладах загальної середньої освіти Сумської громади в цьому році розпочався проєкт “Офіцер безпеки”. Він проєкт розрахований на 2024-2025 роки, мета – зробити освітній простір безпечнішим для учнів та вчителів. На офіцерів безпеки покладені обов’язки та повноваження, тож до старту проєкту, освітяни провели опитування батьків щодо їх ставлення до новозмін. У вересні 2023 року Сумська міська рада запустила чат-бот “Суми 15-80”. У ньому є інформація про роботи комунальних, транспортних і соціальних служб. У чат-боті можна подати звернення до міськради щодо проблем у місті. В тому числі, з безпекових питань. Крім того, з початку 2023 року в місті налагоджують роботу світлофорів так, аби вона не залежала від відключень електроенергії.

Для проведення аналізу зусиль місцевої влади щодо забезпечення безпекових умов в їх громадах використовується методика Місцевого індексу прав людини. Команда дослідників аналізує місцеві політики, збирає інформацію з відкритих джерел, відправляє інформаційні запити. Досліджуються рішення та дії місцевої влади щодо укриттів, евакуації, технічного забезпечення повідомлень для місцевих мешканців про тривогу, організація процесів евакуації, співпраці з правоохоронцями та рятувальниками тощо.

Планується, що дослідження допоможе виявити як найбільш критичні прогалини, так і вдалі практики в сфері безпеки. У звітах також сформульовані рекомендації, які мають вдосконалити співпрацю влади, правоохоронців та громадського сектору.

Цей процес відбувається в тому числі в рамках реалізації стратегічного плану діяльності Ради ВПО в Сумській міській територіальній громаді та Ради ВПО Сумської області, а також участі організації “Північна правозахисна група”, на базі якої працює приймальня, в діяльності Коаліції 1325, зокрема, реалізації регіонального плану заходів “Жінки, мир, безпека”.

Зміст

ВСТУП.....	5
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРОМАДУ.....	8
РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ БЕЗПЕКА.....	11
ВИСНОВОК.....	47

Вступ

Введення воєнного стану в Україні кардинально змінило місце політики у різних галузях життєдіяльності суспільства. Органи місцевого самоврядування змушені були переглянути свою діяльність, переорієнтувавши ресурси для підтримки постраждалого цивільного населення, допомоги військовим, а також зведення економіки в режим повної готовності до викликів війни.

З огляду на стратегічне значення прикордонних регіонів, на перший план виходить забезпечення безпеки мешканців. Основне завдання місцевих органів самоврядування за таких обставин – це захист життя та прав жителів області. Для цього вони мають підтримувати ефективну роботу виконавчої гілки влади на місцях, а саме: органів правопорядку, екстреного реагування, медичних установ, а також власного апарату. Поряд з цим, для органів місцевого самоврядування пріоритетним залишається збереження громадського порядку, адже це є основою стабільного життя місцевих жителів. Під час воєнного стану необхідно також налагоджувати ефективну співпрацю з центральною владою та військовими частинами для узгодженого реагування на можливі загрози.

Особливо важливо забезпечити якісне інформування населення та координувати дії під час кризових ситуацій. Також має бути оперативне постачання ресурсів для ефективного управління ними за настання надзвичайних ситуацій.

Отже, під час повномасштабного вторгнення органи місцевого самоврядування зобов'язані вживати всі необхідні заходи для безпеки і захисту жителів Сумської області.

Методологія дослідження

Дослідження стану дотримання прав людини у **Сумській** міській територіальній громаді проводилось за методологією “Місцевий індекс прав людини” <http://hro.org.ua>

Особливості інструменту “Місцевий індекс прав людини”

Місцевий індекс прав людини – це моніторинговий інструмент, що дозволяє визначити стан дотримання прав людини на рівні територіальних громад України та спроєктувати діяльність органів місцевого самоврядування у фокусі забезпечення дотримання прав мешканців громади.

Методологія створена на основі кращих іноземних та вітчизняних практик моніторингу прав людини на місцевому рівні та враховує специфіку роботи органів місцевого самоврядування під час збройного конфлікту.

Індикатори методології базуються на стандартах міжнародних та регіональних договорів у сфері прав людини, актах національного законодавства та стратегічних документах. Методологія Місцевого індексу прав людини була розроблена експертами Української Гельсінської спілки з прав людини за участю незалежних експертів.

Мета дослідження: Оцінити стан дотримання прав людини на рівні територіальної громади та рівень виконання позитивних зобов'язань органами місцевого самоврядування міжнародних і національних актів у сфері прав людини.

Напрями дослідження: Безпека

Методи збору інформації:

- Аналіз інформаційних ресурсів (сайти, ЗМІ, інформаційні бюлетені тощо).
- Аналіз офіційних документів (програми, розпорядження, накази, офіційні відповіді на запити, звіти тощо).
- Аналіз звітів незалежних громадських організацій.
- Опитування, фокус групи.
- Спостереження: відкрите або приховане.
- Експерименти.

Особливості оцінки за методологією:

1. За підсумками проведеного аналізу експертами виставляється бал від 0 до 1.

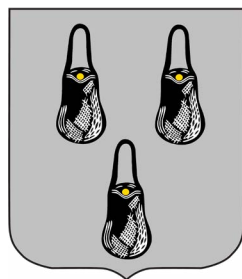
Бали виставляються з метою визначення підсумкового рівня стану дотримання прав людини на рівні громади та слугують громаді орієнтиром для покращення роботи.

2. За підсумками моніторингу формується мапа рекомендацій (чек-листи поліпшення) для покращення місцевих політик у сфері дотримання прав людини.

Результати проведеного моніторингу та мапи рекомендацій є публічними та доступні на сайті Української Гельсінської спілки з прав людини <https://www.helsinki.org.ua> та сайті “Національний індекс прав людини” <http://hro.org.ua>

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРОМАДУ МІСТА СУМИ

Сумська міська громада – територіальна громада України, у Сумському районі Сумської області. Адміністративний центр – місто Суми.

СУМИ – районний центр Сумського району, обласний центр Сумської області.

Суми знаходяться у північно-східній частині України, на берегах річки Псел при впадінні до нього річки Сумки, у межах Середньоруської височини. Через місто проходять автошляхи Н07, Н12, Р44, Р45, Р61, Т 1901, а також гілка Південної залізниці.

- Відстань до м. Києва – **337** км
- Чисельність населення громади складає **267 046** осіб, з них:
- ВПО – **28136** осіб
- Людей з інвалідністю – **20721** осіб
- Сімей з дітьми з інвалідністю – **1277** сімей
- Людей похилого віку – **60913** осіб
- Самотніх матерів – **3146** осіб
- Самотніх батьків – **5** осіб
- Багатодітних сімей – **1138**, в них дітей – **3729**
- Безробітних – **5932** осіб
- Повнолітніх недієздатних осіб – **409**
- Площа громади становить **347,9** км²

Органом місцевого самоврядування є міськрада, яка складається з [42 депутатів](#) та в.о. міського голови.

Код ЄДРПОУ: **23823253**

Адреса: **м. Суми, майдан Незалежності, 2**

Поштовий індекс: **40000**

КАТОТТГ: **UA59080270000073662**

КОАТУУ: **5910100000**

Час роботи міської ради: **понеділок-четвер – з 8:00 до 17:15, п'ятниця – з 8:00 до 16:00, обідня перерва – з 12:00 до 13:00, вихідні дні – субота і неділя**

Сайт: <https://smr.gov.ua>

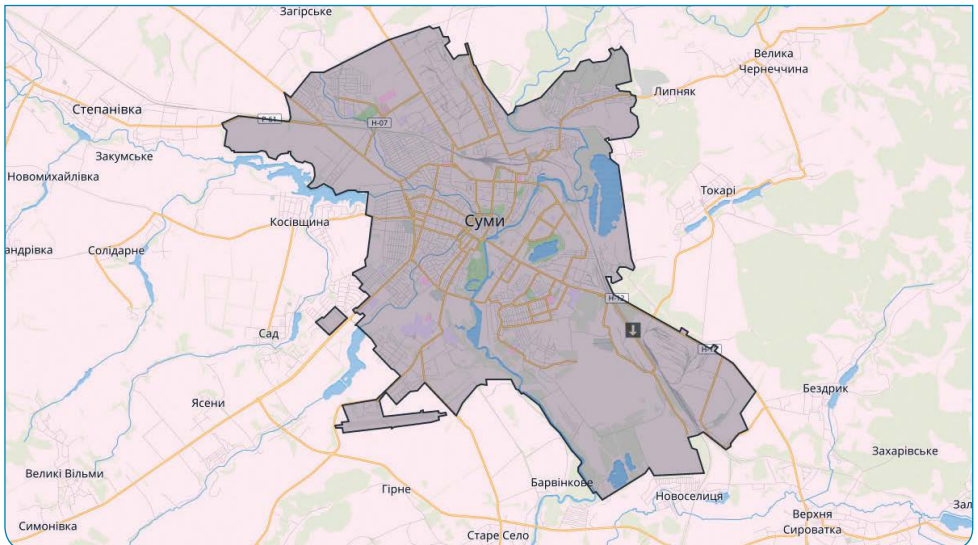
Ел-пошта: mail@smr.gov.ua

Сторінки в соціальних мережах

Facebook: www.facebook.com/smr.gov.ua

YouTube: www.youtube.com/@RadaSumy

Телефон: **+38 (0542) 700-560**

У відповідності з розпорядженням КМУ [Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Сумської області області](#) до складу Сумської міської територіальної громади входять 1 місто і 20 сіл: місто Суми, с. Піщане, с. Верхнє Піщане, с. Житейське, с. Загірське, с. Кириківщина, с. Трохименкове, с. Битиця, с. Вакалівщина, с. Зелений Гай, с. Микільське, с. Пушкарівка, с. Велика Чернеччина, с. Вільшанка, с. Липняк, с. Хомине, с. Стецьківка, с. Кардашівка, с. Радьківка, с. Рибці, с. Шевченкове. Визначені села входять до 4 сільських рад.

На території Сумської міської територіальної громади функціонують 46 закладів освіти, які надають освітні послуги дошкільнятам. Із них **45** комунальної форми власності, один – державної (ЗДО Національної поліції України). Із загальної кількості працюють **39** закладів дошкільньої освіти та **7** закладів освіти, які мають дошкільні групи (**1** навчально-виховний комплекс, **5** початкових шкіл, 1 багатопрофільний навчально-реабілітаційний центр).

Мережа закладів загальної середньої освіти Сумської міської територіальної громади становить **41** заклад загальної середньої освіти, із них **40** закладів комунальної форми власності, **1**- приватної.

Функціонує **5** початкових шкіл з дошкільним підрозділом (СПШ №№ 11,14,28,32), **1** початкова школа (СПШ №30), **2** заклади I-II ступенів (Піщанська ЗОШ, В.-Піщанська ЗОШ), **1** навчально-виховний комплекс I-III ступенів з дошкільним підрозділом (НВК №16), **1** ліцей з гімназією та початковою школою ("Просперітас"), **30** закладів I-III ступеня (№№- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, Стецьківський ЗЗСО, Великочернеччинський ЗЗСО), 3 спеціальні заклади (СПШ №31, спеціальна ЗОШ, БНРЦ № 1).

Результати моніторингу

Рівень моніторингу: **БАЗОВІ ПОТРЕБИ ЛЮДИНИ**

Напрямок моніторингу: **БЕЗПЕКА ГРОМАДИ**

**Чи діє у громаді місцева політика
громадської безпеки?**

Експерти провели аналіз місцевої програми, яка спрямована на забезпечення громадської безпеки у громаді,

Цільова програма “Правопорядок” на період 2022 – 2024 роки (затверджена наказом від 27.10.2021 року [№ 2005-МР](#)).

Комплексна програма “Правопорядок” на період 2022 – 2024 роки (далі – Програма) спрямована на запобігання виникненню умов, що сприяють вчиненню правопорушень та злочинів, удосконалення методів роботи з їх профілактики, забезпечення захисту конституційних прав та свобод людини на основі чітко визначених пріоритетів, створення умов для проведення ефективної правової та виховної роботи серед населення та шкільної молоді, сприяння участі громадян та їх об’єднань у боротьбі зі злочинністю.

Одним із завдань Програми є реалізація вимог Закону України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” шляхом фінансової підтримки статутної діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку в м.

Суми. З метою організації допомоги правоохоронним органам у забезпеченні охорони громадського порядку та профілактики злочинності в місті діють наступні громадські формування з охорони громадського порядку, залучені до заходів Програми: “Шериф” та “Альфа Правозахист”. Громадські формування з охорони громадського порядку регулярно залучаються до охорони публічного порядку під час проведення культурно-масових, спортивно-масових та інших заходів, надають допомогу Управлінню патрульної поліції в організації та забезпеченні безпеки дорожнього руху під час загальноміських заходів.

Серед заходів програми можливо виділити такі:

1) забезпечення належного захисту конституційних прав та свобод громадян, що передбачає:

1.1. Проведення аналізу стану правопорядку в місті, розробка заходів щодо запобігання злочинності та іншим правопорушенням за результатами аналізу та з урахуванням факторів, які негативно впливають на стан правопорядку. Проведення на території Сумської МТГ відповідних оперативно-профілактичних заходів та операцій.

1.2. Узагальнення стану громадського порядку в місцях розташування та роботи нічних закладів торгівлі, дискотек, клубів. При виявленні чинників, які прямо впливають на стан вуличної злочинності та безпеку громадян, готувати відповідні подання щодо обмеження режиму роботи таких закладів.

1.3. Здійснення координації роботи з соціального захисту бездомних громадян, соціального патронажу осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк. Проведення спільних рейдів з правоохоронними органами по виявленню осіб без постійного місця проживання та ведення їх обліку.

1.4. Своєчасне виявлення неблагополучних сімей, ведення їх обліку, здійснення систематичних перевірок умов утримання та виховання в них неповнолітніх, надання таким сім'ям правової та юридичної допомоги.

1.5. Проведення індивідуально-профілактичної роботи з неповнолітніми, схильними до вживання спиртних напоїв, наркотичних та психотропних речовин. Виявлення і встановлення неповнолітніх осіб, які займаються бродяжництвом та жебракуванням, вжиття заходів щодо розшуку їх батьків, опікунів з метою повернення в сім'ї.

1.6. Вжиття заходів по виявленню фактів незаконного відчуження житла, що належить неповнолітнім, ведення обліку таких дітей з метою їх соціального та правового захисту.

2) створення належних умов роботи громадським формуванням правозахисного спрямування, що передбачає:

2.1. Здійснення фінансової підтримки найбільш активних членів громадських формувань з охорони громадського порядку.

3) створення належних умов, що сприяють профілактичній роботі з мешканцями окремих районів міста, що передбачає:

3.1. Поточне утримання пунктів охорони громадського порядку (поліцейських станцій).

3.2. Придбання меблів для ПОГП.

3.3. Проведення поточного ремонту приміщень ПОГП.

4) сприяння забезпеченню належної мобільності патрульних нарядів поліції, що передбачає:

4.1. Здійснення оплати за проходження технічного огляду автотранспортом, за страхування цивільно-правової відповідальності та сплата податку з власників транспортних засобів (за автомобілі, передані Сумському районному управлінню поліції у тимчасове користування).

Аналіз програми показав, що на виконання заходів попередньої Програми в бюджеті Сумської МТГ за останні три роки передбачено кошти в сумі **4708,7 тис. грн.** (у 2019 році – **1807,97 тис. грн.**, у 2020 році – **2236,82 тис. грн.**, у 2021 році – **663899 тис. грн.**).

Координацію діяльності, пов'язаної з реалізацією Програми, здійснює відділ з питань взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи Сумської міської ради.

Контроль за виконанням заходів Програми здійснює постійна комісія з питань законності, взаємодії з правоохоронними органами, запобігання та протидії корупції, місцевого самоврядування, регламенту, депутатської діяльності та етики, з питань майна комунальної власності та приватизації Сумської міської ради. Виконавці Програми щороку до 15 січня мають надавати відділу з питань взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи Сумської міської ради інформацію про хід виконання цієї Програми за минулий рік.

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

- 1.** Необхідно створити окремий розділ на сайті міської ради «Безпека громади» та викласти програму в текстовому PDF-форматі.
- 2.** Визначити результати реалізації програм: кількість заходів та осіб, які в них мають прийняти, яким чином проведення заходів вплине на досягнення мети програми.

3. Встановити строки виконання за кожним завданням, визначеним програмою.
4. Розробити систему оцінювання ефективності реалізації програм та визначити відповідальних осіб/підрозділів міської ради за проведення такої оцінки.
5. Запровадити практику залучення населення до прийняття рішень з поліпшення стану безпеки у громаді (створення робочих груп, дорадчих органів, проведення консультацій тощо).
6. Оприлюднити на сайті міської ради звіт за підсумками реалізації програм у 2021-2022 роках.
7. Деталізувати завдання в рамках конкретного напрямку цільових програм (чітко визначити суб'єкта виконання, строки, фінансування тощо).

Підсумковий бал:

Чи здійснюються ОМС заходи щодо запобігання правопорушень у взаємодії з поліцією (community policing)?

Рішенням Сумської міської ради від 27.10.2021 року №2005-МР було затверджено цільову програму “Правопорядок” на період 2022-2024 роки. В ній, як було описано в попередньому питанні, заявлені заходи з протидії правопорушенням у громаді заявлені, зокрема, надання матеріально-технічної підтримки місцевим правоохоронним органам для виконання завдань діяльності.

Через заходи Програми за кошти територіальної громади здійснюється поточне утримання пунктів охорони громадського порядку (сплата за комунальні послуги), проведено поточні ремонти приміщень ПОГП (поліцейських станцій), придбано меблі. Надання в користування 13 автомобілів, щорічна сплата з проходження техогляду, страхування цивільної-правової відповідальності та сплата податку з власників транспортних засобів, фінансова допомога на придбання паливно-мастильних матеріалів та поточний ремонт вищезазначених автомобілів дозволяє значно підвищити оперативність реагування оперативних груп Сумського районного управління поліції при виїзді на місця скоєння злочинів чи правопорушень.

В [березні 2024 року](#) Сумську громаду відібрали для участі в проекті “Підтримка стабілізації та відновлення постраждалих від війни громад (прифронтових зон, районів, в які повертаються і які приймають ВПО)”, який впроваджує ПРООН в Україні за фінансової підтримки уряду Королівства Нідерландів. На зустрічі з представниками Сумської міської військової адміністрації, галузей освіти, соціального захисту населення, молодіжної політики, створеної при МВА Ради волонтерів, КУ

“Центр учасників бойових дій” фахівчиня з мобілізації громад в Сумській області Ольга Резніченко презентувала проєкт та дорожню карту реалізації ініціатив за напрямком «Громадська безпека та соціальна згуртованість». Вона повідомила, що для участі в проєкті відібрано шість громад Сумщини. Учасників визначали спираючись на певні критерії ПРООН, а також на думку громади, яку вивчали шляхом проведення відповідного опитування. Проєкт реалізовуватиметься за кількома напрямками, одним з яких є підтримка ветеранської спільноти. У громаді заплановано створення робочої групи, яка здійснюватиме супровід проєкту та сприятиме його реалізації. До її складу увійдуть зокрема представники влади, громадського сектору.

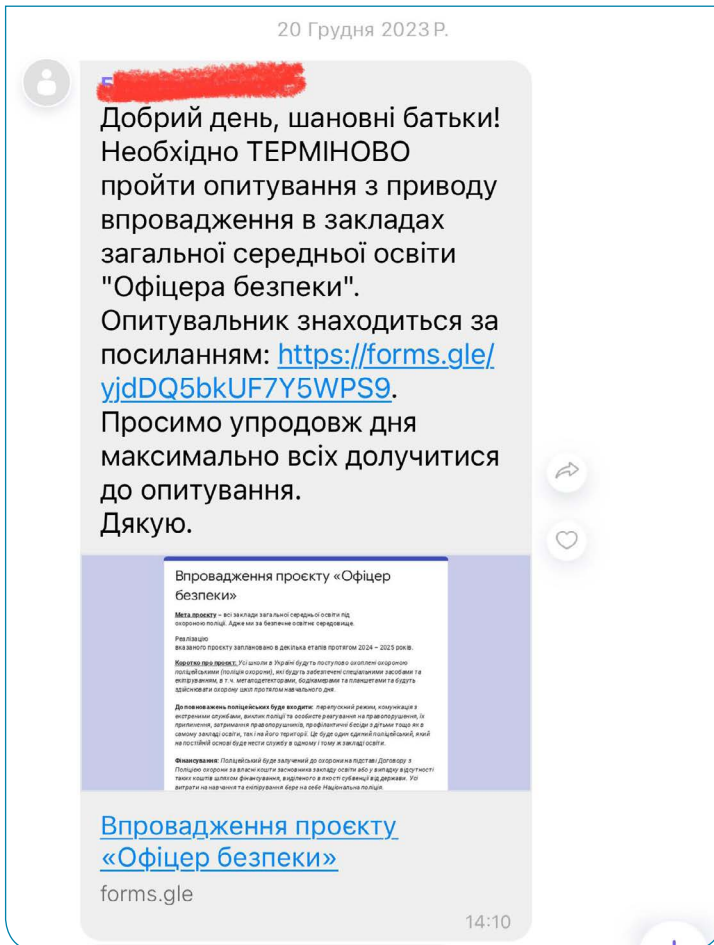
У 25 закладах загальної середньої освіти Сумської МТГ в цьому році розпочався проєкт “Офіцер безпеки”. За словами начальника управління освіти і науки Неля Вербицька, даний проєкт розрахований на 2024-2025 роки та впроваджується з метою забезпечення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти, організації безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти відповідно до Концепції безпеки закладів освіти, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 року Порядку раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклади освіти.

У проєкті беруть участь 63 школи Сумської області, зокрема 25 шкіл Сумської міської ТГ.

В рамках реалізації проєкту “Офіцер безпеки” на території Сумської МТГ у п’яти школах офіцерами безпеки є представники УПП в Сумській області, у п’яти школах – Сумського РУП, у 15 школах – батальйону УПО Сумської області. Напередодні старту проєкту, було проведено опитування батьків учнів, які заповнюючи гугл-форму висловили своє відношення до впрова-

дження даного проєкту. Опитування розповсюджувалось через батьківські чати у відповідних месенджерах тих навчальних закладів, які першочергово взяли участь в даному проєкті.

Зі слів представників правоохоронної сфери, представники НПУ в Сумській області, а також Патрульної поліції Сумської області беруть участь щопонеділка в апаратних нарадах СМВА, щодо надання інформації щодо безпекової ситуації.

Скріншот з месенжера "Вайбер" щодо опитування

Щодо проведення заходів з питань превенції правопорушень за різними напрямками (флешмоби, розробка інформаційно методичних матеріалів тощо), Патрульна поліція Сумської області регулярно включається в організацію заходів на території Сумської МТГ, зокрема ініціює флешмоби та вуличні акції. За 2023 рік проведено 268 занять зі здобувачами освіти щодо безпечових питань. Було проведено близько 116 заходів (“Це не ок”, “Чай змін”, “Будь помітним”, “Засвітись”, “Протидія шахрайству”) <https://www.facebook.com/community.policing.sumy> – сторінка, де публікується інформація про превентивні заходи.

Під час доопрацювання звіту ми отримали інформацію від Сумського РУП ГУНП в Сумській області, про те, що в червні та серпні 2023 року було проведено сумісні наради керівництва відділу превенції Сумського РУП із службами які надають соціальні послуги, а саме КУ “Сумський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) “Берегиня”, департаменту соціального захисту населення Сумської міської ради, з метою доведення інформації профілактичного характеру щодо шахрайств та розповсюдження профілактичних пам’яток серед самотніх осіб та осіб які опинились в складних життєвих обставинах, якими вони опікуються. Протягом 2023 на території м. Суми було вирішено питання з Сумською міською радою щодо розміщення 9 інформаційних білбордів, які містять інформацію на тему як не стати потерпілим від шахрайств та розміщення 13 інформаційних сітілайтів. Керівництвом сектору ювенальної превенції відділу превенції проведено робочі наради з представниками управління освіти та науки, службою у справах дітей, центру соціальних служб, в ході яких обговорені причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень дітьми. Також розглянуто заходи з попередження і припинення злочинності серед дітей У разі вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень з боку дітей в обов’язковому порядку відповідна інформація направляється

до зацікавлених служб для подальшого реагування в межах компетенції. Протягом 2023 до вищевказаних органів місцевого самоврядування направлено 262 подання.

Протягом 2023 року поліцейськими сектору ювенальної превенції ВП Сумського РУП проводились профілактичні заходи на теми: недопущення негативних явищ у дитячому середовищі; забезпечення поліцейського піклування стосовно дітей, запобігання та протидія насильству щодо них; профілактика випадків необережного поводження вибухонебезпечними предметами та бойовими припасами; протидія торгівлі дітьми, захист дітей від сексуальних домагань та сексуальної експлуатації, інших форм жорстокого поводження, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій; попередження нещасних випадків і травмувань дітей, які залишилися без нагляду дорослих; небезпеки, пов'язаної із випадінням дітей через вікна, використання відкритих вікон для провітрювання, загрози обладнаних протимоскітними сітками, дотримання правил дорожнього руху; профілактика травмувань, зокрема пов'язаних з екстремальними розвагами, нещасних випадків на воді; запобігання дитячому дорожньо-транспортному травматизму; безпеку поводження на водоймах; формування здорового способу життя та роз'яснення шкідливого впливу вживання наркотичних засобів, психотропних речовин прекурсорів, отруйних і сильнотоксичних лікарських засобів; шкідливості впливу на організм дитини алкогольних напоїв та тютюнових виробів; необхідність використання під час пересування в темну пору доби світло відбивних браслетів та стрічок; алгоритм дій у разі отримання сигналу "Повітряна тривога", інформування про розташування «Пунктів незламності». **Так, з початку року на дану тематику здійснено 512 виступів, 3 висвітленням інформації в соціальних мережах 176 публікацій, прийнято участь у 21-й координаційній нарадах.** Ведеться роз'яснювальна роботи з особами,

зокрема приділяється увага соціально незахищеним та особам похилого віку, роздаються листівки на тему як не стати об'єктом злочину. Замовлено та виготовлено типографським шляхом 2 тисяч постерів формату А4, які розміщувались в місцях масового перебування громадян: магазини, аптеки, відділення Укрпошти, Центрі надання адміністративних послуг, Управлінні соціального захисту Сумської МР та інших установах. Начальники підрозділів Сумського РУП входять до дорадчих органів робочих груп при органах місцевого самоврядування, на яких обговорюються та приймаються рішення щодо забезпечення публічного порядку, розслідування кримінальних правопорушень та інші важливі питання Сумської міської територіальної громади.

Проведені правоохоронцями заходи постійно висвітлюється на офіційних сторінках як Сумського РУП ГУНП в Сумській області так і самого ГУНП в Сумській області, в соціальній мережі "facebook". Ознайомитись ними можна за вказаними посиланнями: Сумське РУП ГУНП в Сумській області:

- <https://www.facebook.com/profile.php?id=100064760380872>
- ГУНІ в Сумській області – <https://www.facebook.com/policesumy>

Необхідна інформація для населення також розміщується в місцевих месенджерах, інтернет сторінках ТГ, в публічних місцях та доводиться під час особистих зустрічей

Також у відповіді на запит нам зазначили, що згідно наказу МВС України № 650 від 28.07.2017, поліцейські офіцери громади звітують про свою роботу, два рази на рік, перед мешканцями громади та органами місцевого самоврядування. Під час зазначених звітів можуть бути присутні всі мешканці громади та задавати певні питання та отримати зворотній зв'язок.

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

1. Створити та забезпечити стабільну роботу дорадчого органу при міській раді, який буде проводити роботу з вивчення стану безпеки у громаді та працювати над тактичними та стратегічними рішеннями у сфері безпеки.
2. Передбачити можливість реалізації місцевих програм у сфері безпеки. Зокрема передбачити кошти на поліпшення матеріально-технічного стану правоохоронних органів.
3. Створити на сайті міської ради розділ для висвітлення новин щодо стану безпекової ситуації та ініціатив, які проводяться виконавчими органами ради у даній сфері, а також впровадити практику популяризації співпраці та спільних заходів з ГУНП в Сумській області.
4. Органам місцевого самоврядування розробити та впровадити план заходів з просвіти населення у сфері безпеки за різними напрямками.
5. Оприлюднити звіти з реалізації програм, хоча б частково, з урахуванням безпекових моментів.

Підсумковий бал:

1

Чи були впроваджені ОМС сучасні технічно-інформаційні системи, які допомагають реагувати на тривожні події в місті?

Згідно [Додатку](#) до рішення Сумської міської ради «Про внесення змін до рішення СМР від 24 грудня 2019 року № 6246 “Про затвердження Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року” (нова редакція) у Сумській міській громаді було встановлено 25 камер, що працюють в режимі реального часу. Камери встановлені біля перехресть, зупинок громадського транспорту і місць масового скупчення людей, з них 2 на території села Піщане. 43 камерами (номерні та оглядові) обладнані в'їзди до міста Суми. Заклади загальної середньої освіти (приміщення і прилеглі території) теж обладнані камерами відеонагляду.

У соціальних мережах громади [повідомляється](#) про встановлення після реалізації двох етапів будівництва системи “Безпечне місто” загалом 143 камери відеонагляду. [Зокрема](#) 37 – загального огляду території міста, перехресть; 103 – розпізнавання державних номерних знаків; 3 – рухомі роботизовані камери. [Додатково](#) було придбано програмне забезпечення українського виробника та створено 4 робочих місця для операторів виконавчого комітету, СБУ, співробітників Національної та патрульної поліції. Наразі вже є [випадки](#) вдалого застосування цих камер задля ідентифікації суб'єкта вчинення кримінального правопорушення. [Також](#), у лютому та березні 2022 року за допомогою наявних на той момент камер відстежували кількісний склад та пересування сил ворога.

[Наступний етап](#) будівництва автоматизованої системи відеоспостереження та аналітики в Сумській громаді розбитий на два пускових комплекси:

- перший з них це комплекс ZIP-SFC (комплекси з розпізнавання облич на виїздах та в'їздах в місто); камери загального огляду території міста, перехресть (31 камера); розпізнавання державних номерних знаків (58 камер);
- другий пусковий комплекс передбачає загальний огляд території міста, перехресть (48 камер); розпізнавання державних номерних знаків (55 камер).

У 2023 році в структурі виконавчих органів Сумської міської ради з'явився ще один підрозділ – управління муніципальної безпеки. Міськрада ще в червні минулого року ухвалила рішення про внесення змін до структури виконавчих органів СМР і оптимізацію роботи двох своїх відділів. Пропонувалося реорганізувати відділ з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення та відділ з питань взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи шляхом їх злиття в одне управління, але процес затягнувся до літа 2023 року. Управління муніципальної безпеки, як і планувалося, складається з двох відділів – відділу з питань взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи та відділу з питань цивільного захисту (всього 11 чоловік). Рішенням Сумської міської ради від 31.01.2024 року № 4447-МР було затверджено Положення про управління муніципальної безпеки Сумської міської ради (далі – Управління). Одними з основних завдань, покладених на Управління, є саме взаємодія з правоохоронними органами.

У вересні 2023 року Сумська міська рада запустила чат-бот "Суми 15-80". У ньому є інформація про роботи комунальних, транспортних і соціальних служб. У чат-боті можна подати звернення до міськради щодо проблем у місті. В тому числі, з безпекових питань.

З початку 2023 року в місті налагоджують роботу світлофорів так, аби вона не залежала від графіка погодинних відключень електроенергії. Забезпечено безперебійне живлення таких об'єктів на перехрестях вул. Сумської артбригади (колишня вул. 20 років Перемоги) – вул. Г. Кондратьєва, вул. Харківська – просп. М. Лушпи – просп. Свободи (колишня вул. Прокоф'єва), вул. Соборна – вул. Петропавлівська, в районі фонтана “Садк”, ТРЦ “Мануфактура”, зупинки “вул. Шістдесятників” (колишня вул. Даргомижського). За інформацією в. о. директора КП “Міськвітло” Олександра Авраменка робота з налагодження безперебійної роботи світлофорів триває. Паралельно підприємство займається підсвічуванням пішохідних переходів. Пристрої звукового супроводу на світлофорних об'єктах працюють на перехрестях: вул. Харківська – пр-т М. Лушпи; вул. Іллінська – вул. Набережна р. Стрілка; вул. Набережна р. Стрілки – вул. Першотравнева; вул. Іллінська – вул. Ярослава Мудрого.

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

1. Створити муніципальний центр безпеки для задоволення суспільних потреб у напрямку охорони правопорядку, протидії злочинності, охорони праці, екологічної та пожежної безпеки.
2. Провести аналіз місць найбільш підвищеної небезпеки та встановити кнопки тривожної безпеки.
3. Передбачити стабільну роботу систем розумного управління патрулями, розумного освітлення вулиць, розумних світлофорів.

Підсумковий бал:

1

Чи діє в громаді місцева стратегія, цільова програма щодо цивільного захисту населення?

У громаді прийнято Цільову Програму щодо сприяння зміцненню обороноздатності Сумської міської територіальної громади для забезпечення безпечного життя цивільного населення в умовах воєнного стану на 2024 рік (наказ СМВА від 29.12.2023 року [№ 214-СМР](#)); Цільову Програму захисту населення і території Сумської міської територіальної громади від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру на 2022-2024 роки (Рішення від 27.10.2021 [№2001-МР](#)).

Цільова Програма щодо сприяння зміцненню обороноздатності Сумської міської територіальної громади для забезпечення безпечного життя цивільного населення в умовах воєнного стану на 2024 рік.

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, з бюджету СМТГ на 2024 рік становить 63 741, 064 тис. грн (Рішення СМВА від 21.03. 2024 року [№ 94 – СМР](#)).

14	Цільова Програма щодо сприяння зміцненню обороноздатності Сумської міської територіальної громади для забезпечення безпечного життя цивільного населення в умовах воєнного стану на 2024 рік	2024	Виконавчий комітет Сумської міської ради (управління муніципальної безпеки)	<p>№ 1 наказ СМВА від 29.12.2023 № 214-СМР (перше) або Переглянути не завантажуючи</p> <p>Додатки не оприлюднено у зв'язку з воєнним станом</p> <p>№ 2 наказ СМВА від 01.02.2024 № 28-СМР (зміни) або Переглянути не завантажуючи</p> <p>Додатки не оприлюднено у зв'язку з воєнним станом</p> <p>№ 3 наказ СМВА від 21.03.2024 № 94-СМР (зміни) або Переглянути не завантажуючи</p> <p>Додатки не оприлюднено у зв'язку з воєнним станом</p>
----	--	------	---	---

Скріншот з сайту Сумської міської ради

На жаль, немає можливості проаналізувати дану програму, заходи та моніторинговий компонент через відсутність на сайті СМР офіційних документів. Як зазначено – додатки не оприлюднено у зв'язку з воєнним станом.

На реалізацію програми з місцевого бюджету закладено 63 741, 064 тис. грн (Наказ СМВА від 21.03. 2024 року [№ 94 – СМР](#)) та визначено відповідальних за виконання осіб та строки для звітування: до 01 квітня 2025 року (Наказ СМВА від 29.12.2023 року [№ 214 – СМР](#)).

Крім того, у громаді діє Цільова Програма захисту населення і території Сумської міської територіальної громади від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру на 2022-2024 роки. На жаль, немає можливості проаналізувати дану програму, заходи та моніторинговий компонент через відсутність на сайті СМР офіційних документів. Причина така ж сама – додатки не оприлюднено у зв'язку з воєнним станом.

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

1. Необхідно створити окремий розділ на сайті міської ради «Цивільна Безпека» та викласти програми в текстовому PDF-форматі.
2. Визначити результати реалізації програм: кількість заходів та осіб, яких в них мають прийняти, яким чином проведення заходів вплине на досягнення мети програми.
3. Встановити строки виконання за кожним завданням, визначеним програмою.
4. Розробити систему оцінювання ефективності реалізації програм та визначити відповідальних осіб/підрозділів міської ради за проведення такої оцінки.

5. Запровадити практику залучення населення до прийняття рішень з поліпшення стану безпеки у громаді (створення робочих груп, дорадчих органів, проведення консультацій тощо).
6. Оприлюднити на сайті міської ради звіт за підсумками реалізації програм у 2021-2023 роках, хоча б частково, з урахуванням безпекових моментів.

Підсумковий бал:

1

Чи впроваджуються у громаді заходи з цивільного захисту населення?

Рішенням Сумської міської ради від 26.07.2023 року № 3944-МР було утворено балансовий облік захисних споруд цивільного захисту. Рішення недоступне на сайті СМР.

Але відомо, що [за 2023 рік](#) на території Сумської міської територіальної громади обліковувалось 337 об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту. У березні 2024 року з бюджету громади виділені кошти для проведення ремонтів і будівництва нових 13 захисних споруд. Загалом на облаштування та проведення капітальних ремонтних робіт об'єктів фонду захисних споруд заплановано спрямувати в нинішньому році 153,1 млн грн.

Більше того, одним із заходів щодо наповнення бюджету Сумської міської територіальної громади, забезпечення пріоритетних напрямів видатків, економного, ефективного та раціонального використання коштів бюджету у 2024 році є спрямування у встановленому порядку вільні залишки коштів, залишки коштів спеціального фонду місцевих бюджетів (крім власних надходжень бюджетних установ та субвенцій з інших бюджетів, а також коштів місцевих внутрішніх та зовнішніх запозичень), які утворилися на кінець бюджетного періоду, кошти понадпланових надходжень бюджету спрямовувати першочергово на видатки пріоритетних напрямів, а зокрема на: будівництво фортифікаційних споруд, проектування, будівництво, ремонт захисних споруд цивільного захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів), споруд подвійного призначення та облаштування приміщень, які плануються до використання для укриття населення (розпорядження Сумської міської військової адміністрації від 19.02.2024 року [№ 53 – ВКВА](#)). Вже Наказом Сумської міської військової адміністрації від 07.12.2023 року [№ 76 – СМР](#) було створено спеціалізовані служби цивільного захисту Сумської міської територіальної громади.

Рішенням Сумської міської ради від 31.01.2024 року [№ 4447-МР](#) було затверджено Положення про управління муніципальної безпеки Сумської міської ради (далі – Управління). Одними з основних завдань, покладених на Управління, є:

- сприяння діяльності органів суду, прокуратури, юстиції, служби безпеки, Національної поліції, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного антикорупційного бюро України, Державної кримінально-виконавчої служби України в межах наданих повноважень;
- реалізація державної політики в галузі оборонної роботи;
- взаємодія з спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції державних органів влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій;
- безпосередня участь в організації виконання завдань Сумською міською субланкою відповідної ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Сумської області та сталого її функціонування;
- планування заходів щодо готовності органів управління та сил цивільного захисту Сумської міської територіальної громади;
- визначення основних напрямків роботи у сфері цивільного захисту населення і територій СМТГ від надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;
- підтримання в постійній готовності місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення населення на території СМТГ про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Вжиття заходів щодо здійснення її модернізації та забезпечення функціонування;

- надання інформації для здійснення інформаційного забезпечення у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, участь у створенні і впровадженні сучасних інформаційних технологій, банків даних та системи оповіщення на відповідній території тощо.

Усі [працівники](#) в цьому управлінні – чоловіки.

Варто відзначити, що у громаді реалізуються ініціативи цивільного захисту населення із реагування на проблеми воєнного періоду та надзвичайні обставини. Про що свідчать [заходи](#), які проводяться у громаді у сфері цивільного захисту населення.

Наряду з цим з боку ОМС здійснюється матеріальна підтримка суб'єктів господарювання задля підвищення рівня безпеки споживачів з числа цивільного населення. Наприклад, Рішенням Сумської міської військової адміністрації від 07.12.2023 року [№79-СМР](#) було передано допомогу у формі будівельних матеріалів для вжиття заходів щодо захисту об'єкту критичної інфраструктури від ракетних ударів (бомбардувань, обстрілів тощо): ТОВ «Сумитеплоенерго» (згідно з додатком 1 до цього наказу); КП «Міськводоканал» СМР (згідно з додатком 2 до цього наказу); АТ «Сумиобленерго» (згідно з додатком 3 до цього наказу). Однак звітів з виконання як і додатків немає.

В ГУ Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Сумській області в доповненні до звіту зазначили, що посадові особи, працівники Сумської міської ради, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, проходять на територіальних курсах Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Сумської області функціональне навчання, яке забезпечує набуття та систематичне оновлення спеціальних знань, умінь і навичок з питань цивільного захисту, у терміни визначені законодавством.

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

1. Забезпечити проведення навчань з питань цивільного захисту посадових осіб, працівників органів місцевого самоврядування.
2. Впровадити проекти цивільного захисту населення із реагування на проблеми воєнного періоду.

Підсумковий бал:

1

Чи організовано ОМС функціонування системи оповіщення населення у громаді?

У громаді функціонує система оповіщення населення про надзвичайні ситуації, звуки гучномовців якої відмінні від звуків навколишнього середовища. Згідно [Додатку](#) до рішення Сумської міської ради “Про внесення змін до рішення СМР від 24 грудня 2019 року № 6246 “Про затвердження Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року” (нова редакція) у громаді діє сучасна місцева автоматизована система централізованого оповіщення населення міської територіальної громади на випадок виникнення надзвичайної ситуації, яка складається з 39 зовнішніх та 95 внутрішніх блоків, які розташовані лише на території міста, на території старостинських округів система оповіщення не працює. Під час повітряної тривоги, в різних районах міста діють системи оповіщення, в окремих районах додається пояснювання оголошенням (жіночий голос). Оголошення повітряної тривоги включаються в усіх торговельних центрах м. Суми. Адже розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації-керівника обласної військової адміністрації [№249-ОД](#) від 26.07.2022 року “Про попереджувально-профілактичні заходи під час повітряної тривоги” визначено, Адміністраціям торговельно-розважальних центрів та ринків, в тому числі на території Сумської міської громади:

- 1) забезпечити відвідувачів попереджувальною інформацією про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій (повітряної тривоги), у тому числі у формі, доступній для осіб із вадами зору та слуху, організовану евакуацію громадян до облаштованих безпечних місць (укриттів), маршрути евакуації та заходи зі збереження матеріальних цінностей тощо;**

- 2) призначити відповідальних осіб з числа персоналу за утримання захисних споруд (у разі їх наявності на об'єкті) для відвідувачів відповідно до вимог, визначених чинним законодавством;
- 3) провести заходи щодо графічного позначення маршрутів евакуації відвідувачів, недопущення захарачення шляхів евакуації, безперешкодного відчинення дверей на цих напрямках, налагодження системи інтегрованого оповіщення, якісного функціонування систем пожежогасіння, протипожежної безпеки, вентиляційної та водопровідної систем тощо, забезпечення обслуговуючого персоналу засобами індивідуального захисту та надання першої медичної допомоги.

У громаді є відповідальний за цю сферу орган. Так, одним із основних завдань Управління муніципальної безпеки Сумської міської ради є надання інформації для здійснення інформаційного забезпечення у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, участь у створенні і впровадженні сучасних інформаційних технологій, банків даних та **системи оповіщення** на відповідній території (Рішення Сумської міської ради від 31.01.2024 року [№4447-МР](#)).

Також наявна окрема програма: Рішенням Сумської міської ради від 30.11.2022 року [№ 3241-МР](#) було затверджено програму “Воєнний стан: інформування Сумської міської територіальної громади» на 2023 рік”. Вона спрямована на проведення роз'яснювальної роботи, сповіщення та інформування мешканців Сумської міської територіальної громади в умовах дії правового режиму воєнного стану. Як зазначено на сайті – додатки не оприлюднено у зв'язку з воєнним станом.

Додатково Розпорядження СМВА від 23.01.2024 року [№23 – ВКВА](#) було затверджено з метою оперативного, об'єктивного інформування мешканців Сумської міської територіальної громади про поточну ситуацію в громаді та області, про діяльність Сумської обласної військової адміністрації, Сумської районної військової адміністрації та Сумської міської військової адміністрації у період військового стану на території України та 30 днів після його закінчення, керуючись пунктом 8 частини шостої статті 15 Закону України “Про правовий режим воєнного стану”, однак завдання, визначені в Розпорядженні, не передбачають взагалі жодних пунктів про забезпечення інформації населення.

На випадок відсутності електроенергії у громаді передбачене альтернативне інформування населення про тривогу. Мешканці мають можливість отримати інформацію соціальній мережі Facebook та у [телеграм-каналі](#) міської ради та шляхом сповіщення з автомобілів з гучномовцями.

Під час доопрацювання звіту ми дізнались, що 1 державним пожежно-рятувальний загонем Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Сумській області спільно з Управлінням патрульної поліції в Сумській області ДПП погоджено затверджену Сумської міською військовою адміністрацією Сумського району “Інструкцію про порядок взаємодії відділу з питань цивільного захисту управління муніципальної Сумської міської ради, управління патрульної поліції в Сумській області ДПП та 1 державного пожежно-рятувального загону Головного управління ДСНС у Сумській області у разі неможливості інформування населення Сумської міської територіальної громади про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації різного характеру засобами міс-

цевої автоматизованої системи централізованого оповіщення (МАСЦО)”, відповідно до якої у разі несправності МАСЦО для оповіщення населення буде залучена техніка та особовий склад 1 державного пожежно-рятувального загону Головного управління ДСНС України у Сумській області та Управління патрульної поліції в Сумській області ДПП.

Підсумковий бал:

1

Чи впроваджуються у громаді заходи з цивільного захисту населення?

Одним із завдань Управління з муніципальної безпеки є планування заходів з питань евакуації на території Сумської міської територіальної громади (Рішення Сумської міської ради від 31.01.2024 року [№ 4447-МР](#)).

У рамках реалізації проєкту “[Офіцер безпеки](#)” в закладах освіти Сумської міської територіальної громади проводиться навчання кваліфікованого персоналу, одним із завдань якого буде проведення евакуації учасників освітнього процесу у разі атаки на заклад освіти.

На сайті громади наявна [інформація](#) щодо дій населення у разі оголошення надзвичайного стану, однак окремих гайдлайнів щодо евакуації немає. Більше того оновленої інформації щодо чинних планів евакуації населення, механізмів життєзабезпечення населення в евакуйованих районах та інших необхідних заходів на офіційних ресурсах міської ради немає.

Під час роботи над звітом, ГУ Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Сумській області надало інформацію що відповідно до розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації – начальника обласної військової адміністрації від 12.05.2023 № 255/62 дск “Про проведення командно-штабного навчання” з 16 травня по 20 травня 2023 року проводилося командно-штабне навчання із практичним відпрацюванням заходів захисту населення Сумської області при виникненні надзвичайної ситуації військового характеру, пов’язаною із застосуванням зброї масового ураження, із залученням постійно діючих органів управління та сил цивільного захисту, де також відпрацьовувалась евакуація населення

Сумської міської територіальної громади. Посилання на інформацію – [.https://t.me/Sumy_news_ODA/16307](https://t.me/Sumy_news_ODA/16307).

Як показав досвід 2022 року, система евакуації населення в громаді потребує детального опрацювання. Детально про стан евакуації на території Сумщини ми писали в своєму звіті [ТУТ](#).

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

1. Надати можливість мешканцям громади, в тому числі з порушеннями зору та слуху, ознайомитися з планами евакуації населення.
2. Розробити плани життєзабезпечення населення у безпечних районах.
3. Розробити плани евакуації маломобільних груп населення.
4. Передбачити матеріально-технічні та транспортні засоби, які необхідні для проведення евакуації населення.
5. Розробити та впровадити плани з проведення інформаційно-просвітницьких заходів евакуації населення.

Підсумковий бал:

Чи забезпечив ОМС функціонування захисних споруд?

Згідно [Додатку](#) до рішення Сумської міської ради «Про внесення змін до рішення СМР від 24 грудня 2019 року № 6246 “Про затвердження Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року” (нова редакція) на самому початку повномасштабного російського вторгнення сумчани зіштовхнулися з проблемою незадовільного стану укриттів та їх нестачею. У Сумах нараховується 120 бомбосховищ та протирадіаційних укриттів: 52 з них державні, 30 – приватні та 38 – комунальні. За картою, практично всі захисні споруди, за винятком Хіммістечка, розміщені на території старого центру. Спальні мікрорайони – Перемоги, Свободи, а також 8, 9, 10, 11 та 12, які почали розбудовуватись з 80-х років минулого століття – укриттів не мають. Усі сумські сховища та укриття можуть прийняти не більше 30 тисяч людей. За кількістю захисних споруд обласний центр займає 8 місце в Україні (за інформацією українського аналітичного порталу “Слово і Діло” <https://cutt.ly/A9EeKZe>). На території старостатів відсутні будь-які захисні споруди та просто приміщення, де можна облаштувати бомбосховища. Більшість збудованих укриттів класифікуються як найпростіші. Здебільшого це підвальні приміщення або інші підземні споруди, придатні для перебування людей. Але далеко не всі з них мають евакуаційні виходи, доступ до системи водопостачання та водовідведення, не кажучи вже про спроможність захисту населення на випадок застосування зброї масового ураження.

За [інформацією](#), наданою в соціальних мережах ОМС, попередньо в межах об’єктів культового призначення Сумської ТГ наявні 9 укриттів. За результатами огляду придатними до використання є лише 7. Знаходяться вони за адресами: вул. Соборна, вул. Троїцька, вул. Роменська, вул. Марко Вовчок, вул. Івана Сірка, вул. Ремісничка, с. Ганнівка.

Рішенням Сумської міської ради від 26.07.2023 року № 3944-МР було утворено балансовий облік захисних споруд цивільного захисту. Рішення не оприлюднене у зв'язку з воєнним станом.

Дані, опубліковані на сайті громади, містять свідчення, що [за 2023 рік](#) на території Сумської міської територіальної громади місцевою владою здійснювалися заходи з утримання функціонування захисних споруд, а також віділялися відповідні видатки на це з місцевого бюджету. Більше того, одним із заходів щодо наповнення бюджету Сумської міської територіальної громади, забезпечення пріоритетних напрямів видатків, економного, ефективного та раціонального використання коштів бюджету у 2024 році є спрямування у встановленому порядку вільні залишки коштів, залишки коштів спеціального фонду місцевих бюджетів (крім власних надходжень бюджетних установ та субвенцій з інших бюджетів, а також коштів місцевих внутрішніх та зовнішніх запозичень), які утворилися на кінець бюджетного періоду, кошти понадпланових надходжень бюджету спрямовувати першочергово на видатки пріоритетних напрямів, а зокрема на: будівництво фортифікаційних споруд, проектування, будівництво, ремонт захисних споруд цивільного захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів), споруд подвійного призначення та облаштування приміщень, які плануються до використання для укриття населення (розпорядження Сумської міської військової адміністрації від 19.02.2024 року [№ 53 – ВКВА](#)).

На сайті міської ради розміщена [Мапа укриттів](#) населення громади в разі надзвичайних ситуацій. Більше того, у ході дослідження стану реалізації цього індикатору в місті Суми нами було помічено численні оголошення з зображеннями QR-кодів з посиланням на цю Мапу, а також вказівні знаки до місць розташування укриттів по місту.

Фото з сайту *Суспільне.Суми*

Оголошення з нагадуванням про карту захисних споруд було розміщено на офіційних інформаційних ресурсах: [Захисні споруди м. Суми \(карта станом на 01.06.2023\)](#), [Перелік протирадіаційних укриттів м. Суми \(станом на 09.08.2023\)](#), [Перелік сховищ цивільного захисту м. Суми \(станом на 09.08.2023\)](#), [Перелік найпростіших укриттів Сумської міської територіальної громади \(станом на 10.08.2023\)](#), а також [Перелік найпростіших укриттів \(підвальних приміщень будинків міста Суми\)](#).

За інформацією з [соціальних мереж СМР](#), на початок 2023 року на території Сумської МТГ обліковувалось 228 об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту. Протягом року їх кількість збільшили на 109 одиниць. Тож, наразі таких 337. Окрім цього, торік на об'єктах, що належать до комунальної форми

власності проводили капітальні ремонти. На 39 об'єктах роботи виконали в повному обсязі, на 22 – частково і продовжують у нинішньому році. У березні 2024 року з бюджету громади виділені кошти для проведення ремонтів і будівництва нових 13 захисних споруд. Загалом на облаштування та проведення капітальних ремонтних робіт об'єктів фонду захисних споруд заплановано спрямувати в нинішньому році 153,1 млн грн.

Одним із завдань Програми захисту населення і території Сумської міської територіальної громади від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2022-2024 роки в рамках напрямку “Удосконалення Сумської міської ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Сумської області” є виконання вимог законодавства щодо використання, утримання, ремонту фонду захисних споруд. Однак у [Додатках](#) до цільової Програми захисту населення і території Сумської міської територіальної громади від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2022-2024 роки від 27 жовтня 2021 року № 2001-МР не визначено фінансування саме цього завдання. Інші додатки не доступні (у зв'язку з воєнним станом).

За повідомленням очільника начальника Сумської міської військової адміністрації в березні відбулась позапланова перевірка укриттів міста Суми. На жаль, в ході перевірки було виявлено ряд порушень, які потребують негайного реагування. Основним серед них є те, що багато укриттів були зачинені під час повітряної тривоги в нічний час, що є абсолютно недопустимим. Укриття мають бути доступними для всіх категорій населення та готовими прийняти людей у будь-який момент, особливо в умовах військового стану. Такі порушення ставлять під загрозу безпеку мешканців нашого міста, – відмітив Олексій Дрозденко.

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

Сприяти забезпеченню функціонування захисних споруд в нормальних умовах, а також дбати про відкритий доступ до них.

Підсумковий бал:

1

Чи проводиться ОМС інформаційно-просвітницькі кампанії у сфері безпеки?

У громаді періодично проводяться інформаційно-просвітницькі [заходи](#) у сфері безпеки. Зокрема, на сайті громади розміщено інформаційні довідки для роз'яснення дій населення в особливий період: [Повідомити про надзвичайну ситуацію](#); [Дії населення у особливий період та у надзвичайних ситуаціях воєнного характеру](#); [Населенню при виникненні надзвичайних ситуацій](#); [Пам'ятка щодо дій населення у разі аварії на АЕС](#); [Інформаційна довідка щодо поведінки у разі виникнення радіаційної аварії](#); [Небезпеки техногенного характеру](#); [Небезпеки природного характеру](#); [Небезпеки іншого характеру](#); [Засоби захисту органів дихання: як правильно обрати](#).

Задля проведення системної інформаційно-просвітницької роботи серед населення у сфері безпеки у громаді створені консультаційні пункти з питань цивільного захисту:

На Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради покладена функція щодо забезпечення подальшого вжиття заходів щодо організації роботи консультаційних пунктів з питань цивільного захисту населення, створених у приміщеннях, які обслуговуються управителями багатоквартирних будинків Сумської міської об'єднаної територіальної громади (Про виконання плану основних заходів підготовки цивільного захисту міста Суми у 2019 році та затвердження плану основних заходів цивільного захисту Сумської міської об'єднаної територіальної громади на 2020 рік). На базі консультаційних пунктів має надаватися інформація про можливі надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких вони можуть опинитися, а також про способи захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних такими надзвичайними ситуаціями. На жаль, на [сайті](#) Департаменту відсутня інформація щодо роботи консультаційних пунктів.

Просвітницько-інформаційну роботу в цих пунктах мають здійснювати через проведення консультацій з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, надання інформаційної допомоги у телефонному режимі та через мережу "Інтернет", розповсюдження серед населення рекомендацій, буклетів, пам'яток тощо. На жаль, доказів, що наразі виконується такий вид діяльності в нас немає.

У [місті Суми](#) розташований Консультаційний центр Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій в Сумській області. Консультаційний центр має широкий спектр повноважень, в коло яких входить забезпечення якісного і доступного отримання громадянами відповідей на запитання, що входять до компетенції ДСНС не тільки під час особистого прийому, а й по телефону. Зазначається, що на сьогодні, кожен бажаючий може отримати оперативну та кваліфіковану інформацію щодо різних аспектів діяльності ДСНС та вичерпні відповіді на питання, що стосуються цивільного захисту. До роботи центру залучені фахівці з питань цивільного захисту, психологи, а також представники місцевих органів влади. Консультаційний центр надає безкоштовну інформаційну допомогу юридичним і фізичним особам у межах компетенції ДСНС. Також, Центром надаються інформаційні матеріали з правилами поведінки в надзвичайних ситуаціях (наприклад, [Рекомендації щодо дій населення у надзвичайних ситуаціях](#)).

Також, реалізацією цього напрямку має займатися новостворене Управління муніципальної безпеки Сумської міської ради, одним із основних завдань якого є надання інформації для здійснення інформаційного забезпечення у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, участь у створенні і впровадженні сучасних інформаційних технологій, банків даних та системи оповіщення на відповідній території (Рішення Сумської міської ради від 31.01.2024 року [№ 4447-МР](#)).

ЧЕК-ЛИСТ ПОЛІПШЕНЬ:

Забезпечити облаштування консультаційних пунктів матеріально-технічними засобами та провести стратегічне планування їхньої роботи на 2024 рік.

Підсумковий бал:

1

Висновок:

У громаді прийнято цільові програми у сфері громадської та цивільної безпеки. Програми орієнтовані на поліпшення рівня безпеки у громаді та мають визначені бюджети та перелік заходів. Втім, дослідити реалістичність та стан виконання програм не вдалося з огляду на відсутність звітів про результати реалізації програм у 2022-2023 роках.

У громаді не проводиться системна робота з дослідження стану громадської безпеки, тож не можна зробити висновок, що мешканці громади долучаються до формування місцевих політик за цим напрямом.

Позитивною є робота з впровадження інформаційно-технічних засобів реагування на тривожні сигнали у громаді. У населених пунктах встановлені камери відеонагляду та вивчається можливість встановлення кнопок безпеки у найбільш небезпечних місцях.

Реалізація заходів з цивільної безпеки реалізується в рамках прийнятих місцевих цільових програм, які мають визначений бюджет та напрями роботи. Встановлені вказівники щодо укриттів, але робота з облаштування сховищ та укриттів потребує системної уваги та матеріальних ресурсів.

У громаді організована робота з інформування населення про тривожні події, проводиться інформаційна кампанія щодо наявних сховищ та робота з евакуації населення. Втім, аналіз показав, що відповідна робота потребує посилення саме з боку органів місцевого самоврядування, адже опікуватися проведенням безпекових заходів мають займатися не тільки правоохоронні органи та представники ДСНС, а й посадові особи, дотичні до безпеки в освіті, медицині, інфраструктурі громади тощо.

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) – найбільша асоціація правозахисних організацій України, що об'єднує 27 правозахисних недержавних організацій. Спілка сприяє розвитку гуманного суспільства, що базується на повазі до людського життя, гідності та гармонійних стосунків між людиною, державою і природою через створення платформи для співпраці між членами Спілки та іншими учасниками правозахисного руху.

04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34
Тел. +38 044 485 17 92
факс +38 044 245 99 24
<http://www.helsinki.org.ua>
e-mail: office@helsinki.org.ua

